

Professionele persone in maatskaplike diensbeproepe se kennis van en houding teenoor ouer persone: Implikasies vir voortgesette professionele ontwikkeling

Social service professionals' knowledge of and attitudes towards older persons: Implications for continuing professional development

STEPHAN GEYER

Departement Maatskaplike Werk en Kriminologie
Universiteit van Pretoria, Suid-Afrika
E-pos: stephan.geyer@up.ac.za
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3765-3051>

Stephan Geyer

Joyce Jordaan

JOYCE JORDAAN

Statistiese Konsultasiediens, Departement Statistiek,
Universiteit van Pretoria, Pretoria, Suid-Afrika
E-pos: joycejordaan2020@outlook.com

STEPHAN GEYER is 'n medeprofessor in Maatskaplike Werk in die Departement Maatskaplike Werk en Kriminologie aan die Universiteit van Pretoria, Suid-Afrika. Hy is 'n geregistreerde maatskaplike werker by die Suid-Afrikaanse Raad vir Maatskaplike Diensbeproepe. Hy doseer beide voor- en nagraadse modules in verslawing, gerontologie en navorsingsmetodologie. As navorsingstudieleier begelei hy Magister en doktorsale studente in studies wat fokus op verslawing, gerontologie, sowel as maatskaplike intervensies in die veld van MIV. Sy eie navorsing fokus hoofsaaklik op verslawing (d.w.s. substansmisbruikafwykings en problematiese internetgebruik), en sekondêr op maatskaplike gerontologie. Hy het in beide nasionale en internasionale vaktydskrifte gepubliseer en sy navorsing by konferensies plaaslik en in die buiteland aangebied. Hy was die programkoördineerder vir die B Maatskaplike Werk-graad (2012–2018) asook die ondervoorsitter (2016–2018) van die Fakulteit Geesteswetenskappe se Onderrig- en leerkomitee. Sedert 2019 is hy die koördineerder

STEPHAN GEYER is an associate professor of Social Work in the Department of Social Work and Criminology at the University of Pretoria, South Africa. He is a registered social worker with the South African Council for Social Service Professions. He teaches both under- and post-graduate modules in addiction, gerontology and research methodology. As a research supervisor, he guides masters and doctoral students in studies focusing on addiction, gerontology, as well as HIV social intervention. His own research focuses primarily on addiction (i.e., substance use disorders and problematic internet use), and secondarily on social gerontology. He has published in both national and international journals, and presented his research at conferences both locally and abroad. He was the programme coordinator for the B Social Work degree (2012–2018) as well as the deputy-chair (2016–2018) of the Faculty of Humanities' Teaching and Learning committee. Since 2019, he has been the coordinator of the Research Information Management System for the Faculty of Humanities. He

Datums:

Ontvang: 2022-09-27

Goedgekeur: 2023-03-27

Gepubliseer: Junie 2023

<p>van die Navorsingsinligtingbestuurstelsel vir die Fakulteit Geesteswetenskappe. Hy is 'n lid van die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns. Hy beskik oor 'n C2-gradering, gevestigde navorsers, deur die Nasionale Navorsingstigting van Suid-Afrika. Afgesien van sy betrokkenheid by die Universiteit van Pretoria is Stephan 'n kerkorrelis sedert 1996. Hy is tans in diens by die Wapadrant Gereformeerde Kerk in Pretoria.</p>	<p>is a member of the South African Academy for Science and Arts. He is rated as an established researcher (i.e., C2) by the National Research Foundation. Apart from his involvement in academic work at the University of Pretoria, Stephan has been a church organist since 1996. He currently serves at the Wapadrant Gereformeerde Kerk in Pretoria.</p>
<p>JOYCE JORDAAN het aan die Universiteit van Pretoria studeer en 'n MCom-graad in Ekonometrie behaal. Sy begin haar loopbaan as vakkundige beampte in die destydse Departement van Omgewingsake en Energie. Daarna aanvaar sy 'n pos as navorsers by die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing. Hier was sy betrokke by navorsing om die vraag na en aanbod van die arbeidsmag te bepaal en te projekteer, asook by opnames om die salarisstrukture van professionele persone te beraam. In 1987 word sy as dosent in die Department Statistiek by UNISA aangestel. Sy is onder meer verantwoordelik vir die doseer van voorgraadse modules in verdelingsteorie en statistiese inferensie en 'n nagraadse module in toegepaste statistiese tegnieke. Na byna 22 jaar by UNISA, aanvaar sy 'n pos as navorsingskonsultant aan die Universiteit van Pretoria (UP) se Departement Statistiek. Haar pligte het die statistiese ontleding van die data vir die navorsingsprojekte van Meesters- en Doktorsgraadstudente en UP-personeellede behels. Sy was lid van die Suid-Afrikaanse Statistiese Vereniging. In November 2021 het Joyce uit UP se diens getree.</p>	<p>JOYCE JORDAAN studied at the University of Pretoria and obtained an MCom degree in Econometrics. She began her career as an officer in the then Department of Environmental Affairs and Energy. Thereafter she accepted a position as a researcher at the Human Sciences Research Council. Here she was involved in research in determining and projecting the demand for and supply of the workforce, as well as in surveys estimating the salary structures of professionals. In 1987 she was appointed as a lecturer in the Department of Statistics at UNISA. Among other things, she taught undergraduate modules in distribution theory and statistical inference and a postgraduate module in applied statistical techniques. After almost 22 years at UNISA, she accepted a position as a research consultant at the University of Pretoria's Department of Statistics. Her duties involved the statistical analysis of the data for the research projects of Masters and Doctorate students and UP staff members. She was a member of the South African Statistical Association. In November 2021, Joyce retired from UP's service.</p>

ABSTRACT

Social service professionals' knowledge of and attitudes toward older persons: Implications for continuing professional development

Worldwide the population of older persons is growing. Relatedly, there is an increasing demand for suitable medical care, social security (e.g. government grants), social services and care. In South Africa, the focus of this study, social services to older persons are mainly provided by two social service professional groups, namely social workers and social auxiliary workers. This paper argues that practitioners in the social service professions must have appropriate knowledge and a fitting attitude towards older persons to provide effective gerontological services. This argument is aligned with an international commitment by signatories to the UN Decade of Healthy Aging 2021–2030 to change the way people think, feel and act towards age and ageing in order to ensure the delivery of integrated person-centred gerontological services. In South Africa, older persons are considered a vulnerable group on which social services must focus (cf. Framework for Social Welfare Services, 2013). There is also specific legislation in this regard, namely the Older Persons Act 13 of 2006, as amended. After

consultation of various international and national databases, it was confirmed that, in contrast to various surveys among students in the helping professions, there is still a lack of studies that explore and describe professionals' knowledge of and attitude towards older persons. According to the available literature, there is only one study within the South African context that dealt with the attitude of medical practitioners towards older persons (Ntusi & Ferreira, 2004). With this knowledge gap in mind, the research question that this study seeks to answer is as follows: "What are professionals in social service professions' knowledge of and attitude towards older persons?" This study was undertaken within the ambit of the modernisation theory. A cross-sectional survey was implemented with social service professionals in the employ of a private South African welfare organisation with a footprint over five of the nine provinces. The total population of 140 professionals was invited to complete a web-based survey. Sixty-three respondents (N=63) responded to the invitation and answered the questionnaire in full via QualtricsSM, a web-based programme. Section 1 comprised a holistic profile of the respondents. In Section 2, the knowledge of respondents pertaining to older persons and ageing was determined by means of Palmore's First Facts on Aging Quiz in multiple-choice format. Incorrect answers determine positive or negative bias towards ageing. Section 3 determined the respondents' attitudes towards older persons, using Fraboni's Scale of Ageism. The scale measures overall attitude/ageism, and three sub-scales, namely antilocution, avoidance and discrimination. More specifically, this study determined the impact of nine factors (i.e. age, area of childhood residence, growing up with an older person, qualification, completed course in gerontology, working exclusively with older persons, considering working with older persons, province of employment, and task description) on the knowledge and attitudes of respondents by calculating either the independent T-test or the one-way ANOVA. Both scales were found to be valid and reliable within the South African context. After written permission from the management of the welfare organisation, the research ethics committee of the university provided ethical approval for the study. Based on the profile of the respondents, this study mainly offers a glimpse of female persons in their middle years, with an average of 15 years of experience as social workers and practising in family-centred services. The results show that the respondents have poor overall knowledge of ageing with a mean of 9.4 out of 25 (SD=2.6). In answering the quiz, incorrect answers tended toward negative bias towards older persons. Overall the respondents hold positive attitudes toward older persons with a mean of 80.6 out of 145 (SD=11.8) for ageism. Furthermore, the sub-scales antilocution (\bar{x} =25.2) and avoidance (\bar{x} =24.9) scored around the midpoint, while discrimination scored high (\bar{x} =30.4). Three factors were identified as having a statistically significant impact on the respondents' overall knowledge of ageing: "Age group" ($p=0.02$), "Qualification" ($p=0.03$) and "Task description" ($p=0.03$). Furthermore, "Growing up with an older person in the household" had a statistically significant impact on the subscale "positive bias" ($p=0.02$). In addition, "Currently working exclusively with older persons" showed a statistically significant impact on both the overall attitude/ageism ($p=0.04$) and antilocution ($p=0.04$) measured among the respondents. With reference to the factors that showed a statistically significant impact ($p<0.05$) on respondents' knowledge of ageing and attitudes towards older persons, recommendations for continuing professional development (CPD) are delineated. As per the policy of the South African Council for Social Service Professions (SACSSP, 2021), registered social workers must achieve at least 20 CPD points each year (or 40 spread over two years) and registered social auxiliary workers 10 points (20 over two years). The policy of the SACSSP makes provision for a variety of group and individual activities whose award of points varies between two and twenty. All professionals also carry

out their tasks under a supervisor. Both CPD and supervision offer a familiar context within which social services to older persons can be dealt with. The field of service of professionals should determine the extent to which the focus on older persons should be. In connection with the aforementioned policy and supervision, some recommendations are offered to improve professionals' knowledge of and attitude towards older persons. For example, expert lectures focusing on different aspects of ageing and the completion of professional online development courses. Attitudes could be addressed during individual supervision and with creative activities such as role plays.

KEYWORDS: social service professions, social workers, social auxiliary workers, older persons, continuing professional development, knowledge of older persons, attitudes towards older persons, ageism, South Africa, gerontology

TREFWOORDE: maatskaplike diensberoep, maatskaplike werkers, maatskaplike hulpwerkers, ouer persone, voortgesette professionele ontwikkeling, kennis van ouer persone, houding teenoor ouer persone, ouerdomsdiskriminasie, Suid-Afrika, gerontologie

OPSOMMING

Die bejaardebevolking neem wêreldwyd toe. Gevolglik vergroot die vraag na geskikte mediese sorg, maatskaplike bystand, maatskaplike dienste en versorging. In Suid-Afrika word maatskaplike dienste aan ouer persone hoofsaaklik deur twee maatskaplike diensberoep gelewer, naamlik maatskaplike werkers en maatskaplike hulpwerkers. Hierdie praktisyns moet oor die nodige kennis van en gepaste houding teenoor ouer persone beskik ten einde effektiewe gerontologiese dienste te lewer. Internasionaal, maar ook in Suid-Afrika, is 'n leemte geïdentifiseer met betrekking tot 'n studie wat praktisyns se kennis van en houding teenoor ouer persone verken en beskryf. Hierdie artikel poog om die volgende navorsingsvraag te beantwoord: "Wat is professionele persone in maatskaplike diensberoep se kennis van en houding teenoor ouer persone?" 'n Deursnit opnameprosedure is gevolg met praktisyns (N=140) verbonde aan een private welsynsorganisasie. Drie-en-sestig respondente (N=63) het die aanlyn vraelys voltooi. Respondente se kennis van veroudering is verken met *Palmore's First Facts on Aging Quiz in multiple-choice format*. Houding teenoor ouer persone is ooreenkomstig *Fraboni's Scale of Ageism* beskryf. Respondente het swak gevaar in hul oorhoofse kennis van veroudering met 'n gemiddelde punt van 9.4 uit 25 (s=2.6). Met 'n teoretiese reikwydte van 29 tot 145, het ouerdomsdiskriminasie laag gemeet (\bar{x} =80.6; s=11.8). Voorts is die impak van nege faktore op respondente se gemiddelde kennis van en houding teenoor ouer persone bepaal met behulp van parametrisiese toetse. Beide voortgesette professionele ontwikkelingsinisiatiewe en supervisie is bekende kontekste in maatskaplike diensberoep. Aanbevelings word gedoen om praktisyns se kennis van en houding teenoor ouer persone te verbeter met die oog op effektiewe gerontologiese dienste.

1. Inleiding

Die bejaardebevolking neem wêreldwyd toe (United Nations [UN], 2002). Die Wêreldgesondheidsorganisasie projekteer dat die aantal ouer persone (d.i. persone van 60 jaar en ouer) teen die jaar 2050, 2.1 miljard sal wees (World Health Organization [WHO], 2022a). Teen 2025 word 'n bejaardebevolking van 67 miljoen op die Afrikakontinent voorspel (WHO, 2022a). In Suid-Afrika, met 'n populasie van 60.6 miljoen, is ongeveer 9.2 persent van die bevolking

(± 5.59 miljoen) ouer persone (Statistics South Africa [StatsSA], 2022). Namate die bejaardebevolking groei, is daar terselfdertyd 'n toenemende vraag na geskikte mediese sorg, maatskaplike bystand (bv. staatstoelae), maatskaplike dienste en versorging (Gellis, Sherman & Lawrance, 2003:2).

In Suid-Afrika, die fokus van hierdie studie, word maatskaplike dienste aan ouer persone hoofsaaklik deur twee maatskaplike diensberoepe¹ gelewer, naamlik maatskaplike werkers en maatskaplike hulpwerkers (voortaan afgekort tot MW/Hs). MW/Hs lewer gerontologiese maatskaplike dienste. Gerontologiese maatskaplike dienste verwys na omvattende dienste aan ouer persone en hul versorgers. Dit sluit onder meer die volgende dienste in: voorbereiding op aftrede, gemeenskapswerk soos inkomstegenereringsprojekte, ondersteuningsdienste by dienssentrums, psigososiale ondersteuning en berading by residensiële instellings, ondersteuningsdienste by hospies met gepaardgaande sterwens- en roumartbegeleiding, dienste aan persone met demensie en hul naasbestaendes, asook statutêre werk in die geval van bejaardemishandeling (cf. DuBois & Miley, 2019:17, 392; McInnis-Dittrich, 2020:8-18; Schultz, 2015:182-183). Ouer persone ervaar talle uitdagings wat gerontologiese dienste noodsaak. Voorbeelde van dié uitdagings is onvoldoende finansies vir aftrede, gebrek aan toegang tot basiese gesondheidsdienste en bekostigbare behuising, menseregteskendings, soos ouderdomsdiskriminasie, en die mishandeling en verwaarlosing van bejaardes (Lombard & Kruger, 2009:123-128; Noyoo, 2017:113-115; Patel, 2015:221-225).

Die minister van maatskaplike ontwikkeling, Lindiwe Zulu, het in Augustus 2022 te kenne gegee dat Suid-Afrika 'n tekort aan vakatures sowel as aan opgeleide professionele persone in maatskaplike diensberoepe het (Critical shortage of ..., 2022). Daar bestaan wêreldwyd en in Suid-Afrika 'n tekort aan professionele persone in gerontologiese maatskaplike dienste (Baik & Davitt, 2022:169; Wang & Chonody, 2013:150). Bydraende faktore hiertoe is onvoldoende opleiding en gebrekkige kennis oor ouer persone en die unieke eienskappe van dié lewensfase, die wanpersepsie dat ouer persone depressief en onaanpasbaar is, en vrees vir ouer persone en die gepaardgaande vermyding om met hulle te werk. Ook bestaan die wanopvatting dat gerontologiese werk nie uitdagend is nie, of selfs dat dit 'n laer status as ander diensvelde geniet, en oortuigings dat swakker salarisse in die diensveld van gerontologie betaal word (Baik & Davitt, 2022:169; Chonody, Webb, Ranzijn & Bryan, 2014:374; Goel, 2019:835; Wang & Chonody, 2013:150). Voorts speel ouderdomdiskriminasie (d.i. “a systematic stereotyping of and discrimination against people because they are old ...”) 'n rol in dienslewering aan ouer persone (Butler, 1969 in Lin & Bryant, 2009:412).

In hierdie artikel word aangevoer dat praktisyns in die maatskaplike diensberoepe oor die nodige kennis van en gepaste *houding* teenoor ouer persone moet beskik ten einde effektiewe gerontologiese dienste vir 'n groterwordende bejaardebevolking te lewer. Dit sluit direk aan by 'n internasionale verbintenis van lidlande wat die *UN Decade of Healthy Ageing 2021-2030* onderteken het. Daarvolgens moet die wyse waarop oor ouderdom en veroudering gedink, gevoel en opgetree word, verander sodat geïntegreerde persoonsgesentreerde dienste aan ouer persone gelewer word (WHO, 2022b). Hier te lande word ouer persone eweneens as 'n kwesbare groep beskou waarop maatskaplike dienste in die besonder moet fokus ingevolge die *Framework for Social Welfare Services* (Department of Social Development [DSD], 2013:30)

¹ “Refers to all professions in respect of which a professional board has been established in terms of the *Social Service Professions Act, 1978*, to provide professional services aimed at the improved social functioning of people” (South African Council for Social Service Professions [SACSSP], n.d.:66).

met spesifieke wetgewing in dié verband, naamlik die *Wet op Ouer Persone 13 van 2006*, soos gewysig.

Raadpleging van verskeie internasionale en nasionale databasisse (d.i. GoogleScholar, PsycINFO, PubMed, Sabinet African Journals, SciELO SA en Social Work Abstracts) bevestig dat daar, behalwe vir uiteenlopende opnames onder studente in die hulpverleningsprofessies, steeds ’n tekort aan studies bestaan wat MW/Hs se kennis van en houding teenoor ouer persone bepaal. Volgens die beskikbare literatuur is daar binne die Suid-Afrikaanse konteks slegs een studie wat die houding van mediese praktisyns teenoor ouer persone bepaal het (Ntusi & Ferreira, 2004).

In aansluiting by hierdie leemte is die navorsingsvraag wat hierdie artikel poog om te beantwoord soos volg: “Wat is professionele persone in maatskaplike diensberoep se kennis van en houding teenoor ouer persone?” Die bydrae van hierdie artikel is veral op twee vlakke: (1) dit is die eerste studie binne die Suid-Afrikaanse konteks wat MW/Hs se kennis van en houding teenoor ouer persone bepaal en beskryf, en (2) dit maak aanbevelings ingevolge die bepalinge en raamwerk van die Suid-Afrikaanse Raad vir Maatskaplike Diensberoep (SARMDB) se beleid vir voortgesette professionele ontwikkeling (voortaan afgekort as VPO)² (South African Council for Social Service Professions [SACSSP], 2021) om praktisyns se kennis van en houding teenoor ouer persone as diensgebruikers in alle diensterreine, te verbeter. Vervolgens word die teoretiese raamwerk aangebied, gevolg deur die navorsingsmetodes, resultate en bespreking. Ten slotte word implikasies vir VPO vir professionele persone in maatskaplike diensberoep belig en enkele aanbevelings vir toekomstige navorsing gemaak.

2. Moderniseringsteorie

Hierdie studie is vanuit die moderniseringsteorie onderneem. Die sentrale uitgangspunt van die teorie is dat die status van en ondersteuning aan ouer persone afneem namate die samelewing moderniseer (Aboderin, 2004:29). Modernisering in ontwikkelende lande soos Suid-Afrika bring individualisme en sekularisasie teweeg wat onder meer gekenmerk word deur die aflegging van tradisionele norme (soos die versorging van ouer persone in die uitgebreide familie), asook ’n afname in die respek vir en waarde wat aan ouer persone in die samelewing geheg word (Aboderin, 2004:36).

Cowgill (1979) identifiseer vier sleuteldrywers van modernisering wat tot die verminderde status van ouer persone aanleiding gee: gesondheidstechnologie, ekonomiese en industriële tegnologie, verstedeliking en massa-opvoeding (in Chow & Bai, 2011:802). In hierdie studie word aangevoer dat dieselfde drywers ’n impak op die Suid-Afrikaanse samelewing het en die potensiaal het om professionele persone in maatskaplike diensberoep se kennis van en houding teenoor ouer persone te beïnvloed.

Eerstens lei verbeterde gesondheidstechnologie tot ’n groeiende bejaardebevolking, wat tot intergeneratiewe mededinging in die arbeidsmag aanleiding gee (Moody & Sasser, 2012:9). In Suid-Afrika is die werkloosheidsyfer onlangs op 32.7 persent beraam wat hierdie mededinging nog strawwer maak (StatsSA, 2023). Tweedens verhoog die impak van gevorderde ekonomie en industriële vooruitgang ouer persone se afhanklikheid van ander, wat hul geskatte “waarde” in die samelewing verder verlaag (Lynott & Lynott, 1996:752). Ekonomiese en

² “[C]ontinuing professional development aims at maintaining registration through enhanced knowledge, skills and experience related to professional activities, following the completion of formal training in social work and social auxiliary work” (SACSSP, 2021:4).

industriële vooruitgang, insluitende die vierde industriële revolusie, bring beduidende veranderinge in produksieprosesse teweeg, wat uiteindelik oer persone se spesifieke vaardighede en kundigheid relatiewe (Moody & Sasser, 2012:7) en tot negatiewe houdings teenoor oer persone kan lei. Derdens migreer jonger persone toenemend na stede, selfs die buiteland, vir werksgeleenthede terwyl talle oer persone steeds in landelike gebiede woonagtig is (Fakier & Ehmke, 2014). Industrialisering, verstedeliking en 'n verswakkende ekonomie het onder meer 'n beduidende impak op die gesinstrukture in Suid-Afrika, wat tot skeiding en verminderde ondersteuning vir oer persone aanleiding gee (Lombard & Kruger, 2009:121,124). Laastens ervaar oer persone in Suid-Afrika dikwels verlaagde sosiale status aangesien verpligte skoolopleiding vir alle kinders tot 15 jaar of graad 9 die opvoedingspeil van die bevolking verhoog. Tesame met die toeganklikheid van inligting via die internet en sosiale media, word die tradisionele rol van oer persone as bronne van wysheid vervang (Lombard & Kruger, 2009:125).

Suid-Afrika, as 'n ontwikkelende land en 'n jong demokrasie, ervaar onteenseglik die impak van modernisering. Derhalwe het hierdie studie ten doel gehad om die impak van nege faktore op professionele persone in maatskaplike diensberoep se kennis van en houding teenoor oer persone te bepaal en te beskryf: hul ouderdomsgroep, area waarin die professionele persoon as kind grootgeword het, as kind met 'n oer persoon in die huishouding grootgeword het, kwalifikasie, voltooië module in gerontologie, werk tans eksklusief met oer persone, oorweeg om eksklusief met oer persone te werk, provinsie waar respondent werk en taak-omskrywing.

3. Navorsingsmetodes

3.1 Navorsingsbenadering en ontwerp

'n Kwantitatiewe navorsingsbenadering is gevolg om professionele persone in maatskaplike diensberoep se kennis van en houding teenoor oer persone te bepaal en te beskryf deur middel van twee gestandaardiseerde instrumente. 'n Deursnit opnameprosedure is gevolg ten einde op 'n spesifieke tydstop die navorsingsdoelstelling te bereik (Babbie, 2017:107).

3.2 Respondente

Een private welsynsorganisasie met MW/Hs wat dienste in vyf van die nege Suid-Afrikaanse provinsies lewer, is doelgerig genader vir hierdie studie. Die direkteur het per e-pos 'n uitnodiging om aan die studie deel te neem aan alle maatskaplike werkers en hulpwerkers (N=140) uitgestuur tesame met die skakel tot die aanlyn vraelys. Respondente moes aan die volgende insluitingskriteria voldoen:

- Respondente moes as maatskaplike werkers of hulpwerkers by die SARMDB geregistreer wees.
- Respondente moes toegang gehad het tot 'n e-posadres en rekenaar of slimfoon om die vraelys te voltooi.
- Respondente moes die vraelys in Engels kon beantwoord.

Drie-en-sestig respondente (N=63) het op die uitnodiging gereageer en die vraelys via QualtricsSM, 'n webgebaseerde program, volledig beantwoord.

3.3 Data-insameling

Die aanlyn vraelys is in QualtricsSM saamgestel ten einde eenvoudige voltooiing op 'n rekenaar of slimfoon te vergemaklik (Adler & Clark, 2015:221-222). Met inskakeling op die program is 'n omvattende ingeligte toestemmingsbrief op skerm vertoon. Slegs persone wat tot deelname aan die studie toegestem het, het toegang tot die vraelys ontvang. Die vraelys het uit die volgende drie afdelings bestaan:

- (1) Die eerste afdeling is saamgestel met die doel om 'n omvattende profiel van die respondente saam te stel. Daar is op die volgende faktore/veranderlikes gefokus: ouderdom, geslag, huistaal, area waar respondent hoofsaaklik as kind opgegroeï het (d.i. landelik, semistedelik/groot dorp, stedelik, ander), provinsie waarin respondent werksaam is (d.i. Gauteng, KwaZulu-Natal, Limpopo, Mpumalanga en Noordwes), aard van maatskaplike dienste wat gelewer word (d.i. gemeenskapsgebaseerd, residensiële instelling of gesinsgesentreerd), hoogste kwalifikasie (d.i. Hoër Sertifikaat in Maatskaplike Hulpwerk, Diploma in Maatskaplike Werk/Baccalaureus in Maatskaplike Werk, nagraadse kwalifikasie in Maatskaplike Werk), aantal jare diens, en huidige taakoms krywing (d.i. maatskaplike hulpwerker, maatskaplike werker of bestuurder). Daarbenewens is verken of respondente met 'n ouer persoon in die huishouding grootgeword het, die aard van die verwantskap, asook huidige kontak met ouer persone, hetsy persoonlik of professioneel. Terselfdertyd is respondente se opleiding in die gerontologie en hul belangstelling in VPO in die gerontologie verken. Laastens, is bepaal of respondente tans eksklusief dienste aan ouer persone lewer, of dit sou oorweeg om 'n betrekking op te neem waar daar eksklusief met ouer persone gewerk word.
- (2) Die tweede afdeling het respondente se kennis van ouer persone en veroudering verken deur middel van *Palmore's First Facts on Aging Quiz in multiple-choice format* (afgekort as FAQ1) bestaande uit 25 items (Harris, Changas & Palmore, 1996). FAQ1 bepaal respondente se oorhoofse kennis van veroudering, asook negatiewe en positiewe vooroordele teenoor ouer persone. Elke item het 'n korrekte antwoord, asook antwoorde wat negatiewe of positiewe vooroordele meet. Geringe aanpassings is aan die vraelys aangebring vir die Suid-Afrikaanse konteks, sonder om die geldigheid van die instrument te benadeel. Respondente se omvattende kennis van veroudering is gemeet met 'n punt uit 25 – hoe hoër die punt, hoe beter hul kennis. In die geval van verkeerde antwoorde, word positiewe vooroordele teenoor ouer persone (punt tussen 0-12) of negatiewe vooroordele (punt tussen 0-18) bepaal. In die geval van negatiewe vooroordele dui 'n laer punt op meer bevredigende antwoorde. Kennis ten opsigte van veroudering is verken met vier items wat fokus op biologiese, twee op geestelike en 12 op maatskaplike aspekte, asook 'n verdere sewe items wat wanopvattinge verken (Harris *et al.*, 1996). Harris *et al.* (1996:580) het bevind dat die veelvuldige-keuse weergawe van die vraelys 'n laer betroubaarheidsindeks (Cronbach $\alpha=0.15$, $p<0.05$) as die waar/vals-weergawe (Cronbach $\alpha=0.28$, $p<0.01$) het. In hierdie studie was die Cronbach $\alpha=0.4$ en vergelyk dus selfs beter as Harris *et al.* (1996) se studie (sien Tabel 1). Die veelvuldige keuse-weergawe van FAQ1 is spesifiek gebruik om te voorkom dat respondente die korrekte antwoord raai.
- (3) Die finale afdeling het respondente se houding teenoor ouer persone bepaal met *Fraboni's Scale of Ageism* (afgekort as FSA). Die instrument bestaan uit 29 items en

word gebruik vir die multidimensionele meting van ouderdomsdiskriminasie met 'n fokus op beide 'n kognitiewe en affektiewe houding teenoor ouer persone (Fraboni, Saltstone & Hughes, 1990). FSA meet eerstens respondente se oorhoofse houding teenoor ouer persone asook drie konstruerte/subskale, naamlik “antilokusie” (onsimpatieke taalgebruik teenoor ouer persone) gemeet met 10 items; “diskriminasie” (uitsluiting van ouer persone ten opsigte van betrekkinge, opvoedkundige en ontspanningsgeleenthede, politieke regte en voorregte) gemeet met nege items; asook “vermyding” (vermyding van ouer persone) gemeet met 10 items (Fraboni *et al.*, 1990:64). In hierdie studie is van 'n vyfpunt-Likertskaal gebruik gemaak (1 = “stem beslis nie saam nie” – 5 = “stem beslis saam”). Die oorhoofse houding van respondente teenoor ouer persone word gemeet met 'n meting wat wissel tussen 29 en 145. Antilokusie word gemeet tussen 10 en 50, diskriminasie tussen 9 en 45, en vermyding tussen 10 en 50. 'n Hoër telling met al die skale dui op ouderdomsdiskriminasie (d.i. negatiewe houding teenoor ouer persone). Sommige van die items is herformuleer om voorsiening te maak vir respondente wat in Engels moes beantwoord terwyl dit hul tweede of selfs derde taal is. Fraboni *et al.* (1990:65) het bevind die FSA is 'n betroubare instrument met Cronbach $\alpha=0.86$ vir die meting van oorhoofse houding. In hierdie studie was die Cronbach α slegs 'n fraksie laer, maar steeds betroubaar met $\alpha=0.79$ (sien Tabel 1).

3.4 Data-analise

Voltooid vraelyste is vanuit Qualtrics^{XM} in 'n MS Excel-spreibladformaat afgelaai. Daarna is die data na *IBM SPSS Statistics* (Weergawe 26) oorgedra vir statistiese analise deur die tweede outeur. Hoofsaaklik beskrywende statistiek is bereken om die profiel van die respondente saam te stel. Gebaseer op die Shapiro-Wilk-toets, is bevestig dat die data 'n normaalverspreiding toon ($p>0.05$) (Field, 2013:185). Derhalwe is parametriese toetse uitgevoer om die individuele impak van nege faktore op die sewe skale/subskale te bepaal. In die geval waar respondente slegs tussen twee antwoorde per faktor kon kies, is die onafhanklike T-toets uitgevoer om die verskille tussen faktore en die gemiddelde van die skale/subskale te ontleed. Daarteenoor is die verskille tussen faktore waar drie of meer antwoorde gekies kon word met die gemiddelde van die skaal/subskaal statisties ontleed met 'n eenrigting-variensie-analise (ANOVA) (Weinbach & Grinnell, 2015:144-145,159). Waar statisties beduidende (verkort tot beduidende) verskille bevind is, is die Bonferroni post hoc/paargewyse toets (voorts afgekort tot Bonferroni) uitgevoer om die spesifieke verskille te identifiseer (Field, 2013:547). Sorg is gedra om met beide toetse te verseker dat daar aan die voorvereistes vir die gebruik van die toets, soos bereken met Levene se statistiese toets, voldoen is (Field, 2013:193). Statistiese beduidendheid is bereken op die vyfpersentvlak (Weinbach & Grinnell, 2015:92-93).

3.5 Etiese oorwegings

Alvorens die studie onderneem is, het die eerste outeur skriftelike toestemming van die welsynsorganisasie se bestuur ontvang asook etiese klaring van die Navorsingsetiekkomitee van die universiteit (Verw. no.: GW201800228HS). Verskeie etiese oorwegings het hierdie studie gerig, soos anonimiteit, geen beloning vir deelname, voorkoming van leed/skade, vertroulikheid en vrywillige deelname (Strydom & Roestenburg, 2021:119-129). Gegewe die aard van die studie (beperk tot die voltooiing van 'n aanlyn vraelys), kan die navorsing as lae risiko beskou word.

4. Resultate

4.1 *Profiel van respondente*

Ten tyde van die opname was die gemiddelde ouderdom van die respondente 41.8 jaar ($s=12.5$). Die meerderheid respondente het hulself as vroulik ($n=58$; 96.7%) identifiseer. Respondente was hoofsaaklik werksaam as maatskaplike werkers ($n=41$; 67.2%), bestuurders ($n=16$; 26.2%) of as maatskaplike hulpwerkers ($n=4$; 6.6%). Die meeste respondente het Afrikaans ($n=37$; 61.7%), isiZulu ($n=8$; 13.3%), of Setswana ($n=5$; 8.3%) as hul huistaal aangedui. Respondente het hoofsaaklik in semistedelike gebiede ($n=26$; 42.6%) grootgeword, gevolg deur stedelike ($n=18$; 30.0%) en plattelandse gebiede ($n=15$; 24.6%). Die verdeling tussen respondente wat met of sonder 'n ouer persoon in die huishouding grootgeword het, was byna gelykop met 27 (45.0%) respondente wat bevestigend op die vraag geantwoord het. Ten opsigte van hul verwantskap met die ouer persoon/persone, het vyftien respondente aangetoon dat hulle met 'n materne grootmoeder, sewe met 'n paterne grootmoeder, sewe met 'n materne grootvader, en een met 'n paterne grootvader grootgeword het. Hetsy in hul persoonlike of professionele kapasiteit, het die respondente daaglik ($n=28$; 45.9%), weeklik ($n=18$; 29.5%) of maandeliks ($n=11$; 18.0%) kontak met ouer persone gehad. Sewe-en-veertig respondente (77.1%) het 'n Diploma of B-graad in Maatskaplike Werk behaal, gevolg deur 'n verdere 10 respondente (16.4%) met 'n nagraadse kwalifikasie in Maatskaplike Werk. Slegs vier respondente (6.6%) het die Hoër Sertifikaat in Maatskaplike Hulpwerk behaal. Die gemiddelde aantal jare diens is bereken op 15.5 ($s=12.6$). Die kontekste waarin respondente werk, is soos volg aangedui: gemeenskapsgebaseerd (33.3%), residensiële instelling (36.5%) en gesinsgesentreerd (55.6%). Respondente het hoofsaaklik in die Gauteng ($n=22$; 36.1%), Mpumalanga ($n=12$; 19.7%) en Noordwes ($n=11$; 18.0%) provinsies gewerk. Net meer as die helfte van die respondente ($n=32$; 53.3%) het tydens hul studies 'n module in gerontologie voltooi. Respondente het ten tyde van die opname meestal nie eksklusief met ouer persone gewerk nie ($n=46$; 75.4%). Drie-en-twintig (37.7%) het aangedui dat hulle 'n betrekking sal oorweeg waar hulle eksklusief met ouer persone werk. Desnieteenstaande het die oorwoë meerderheid van respondente ($n=46$; 75.4%) 'n belangstelling in VPO getoon wat op gerontologie fokus.

4.2 *Beskrywende statistiek met betrekking tot kennis van en houding teenoor ouer persone*

Soos aangedui in Tabel 1, het die respondente redelik swak gevaar in hul oorhoofse kennis van veroudering soos bepaal met die FAQ1, met 'n gemiddelde punt van 9.4 uit 25 ($s=2.6$). Dit beteken die respondente het 'n gemiddeld van 37.6 persent behaal. Die laagste meting was 3 en die hoogste 17. Die gemiddelde persentasie vir kennis met betrekking tot die biologiese faktore van veroudering is bereken op 48.5 persent. Kennis oor geestelike (41.6%) en maatskaplike faktore (31.2%) was swakker. Ten opsigte van wanopvatting was die gemiddelde persentasie korrekte antwoorde 38.4 persent. Positiewe vooroordeel het gewissel vanaf 1 tot 8, met 'n gemiddeld van 3.9 ($s=1.5$). Daar is dus min positiewe vooroordeel teenoor ouer persone gemeet. Negatiewe vooroordeel het gewissel van 3 tot 15, met die gemiddeld 8.8 ($s=2.5$) – dus net onder die middelpunt van die subskaal.

Die respondente het min ouderdomsdiskriminasie getoon soos bereken met die FSA. Die gemiddeld vir die oorhoofse houding teenoor ouer persone was 80.6 ($s=11.8$). Die maksimum

TABEL 1: Beskrywende statistiek per skaal/subskaal

Skaal & Subskaal	<i>N</i>	Gemiddeld (\bar{x})	Standaard-afwyking (<i>s</i>)	Minimum	Maksimum	<i>p</i> -waarde van Shapiro-Wilk-toets	Cronbach α
Kennis: Oorhoofse kennis	63	9.4	2.6	3	17	0.1	0.4
Kennis: Positiewe vooroordeel	63	3.9	1.5	1	8	.0	
Kennis: Negatiewe vooroordeel	63	8.8	2.5	3	15	0.2	
Houding: Oorhoofse telling	63	80.6	11.8	53	112	0.8	0.8
Houding: Antilokusie	63	25.2	6.2	14	43	0.2	
Houding: Diskriminasie	63	30.4	3.1	21	38	.0	
Houding: Vermyding	63	24.9	5.4	8	41	0.3	

telling is 145, terwyl in hierdie studie die tellings tussen 53 en 112 gewissel het. Beide antilokusie ($\bar{x}=25.2$; $s=6.2$) en vermyding ($\bar{x}=24.9$; $s=5.4$) het naby die middelpunt van die skaal gemeet, terwyl diskriminasie ($\bar{x}=30.4$; $s=3.1$) redelik hoog gemeet het (teoretiese reikwydte 9 - 45).

4.3 *Statisties beduidende faktore per skaal/subskaal*

Soos in Tabel 2 uiteengesit, het drie faktore 'n beduidende impak op die respondente se oorhoofse kennis van veroudering gehad: "Ouderdomsgroep" ($p=0.02$), "Kwalifikasie" ($p=0.03$) en "Taakoms krywing" ($p=0.03$). Voorts het "Grootgeword met ouer persoon in die huishouding" 'n beduidende impak gehad op die subskaal "positiewe vooroordeel" ($p=0.02$). Daarbenewens het "Werk tans eksklusief met ouer persone" 'n beduidende impak gehad op beide die oorhoofse houding ($p=0.04$) en antilokusie ($p=0.04$) van die respondente.

TABEL 2: Opsomming van statisties beduidende faktore per skaal/subskaal

Skaal/subskaal	Faktor 1 Ouderdoms- groep	Faktor 2 Area waarin respondent opgegroei het as kind	Faktor 3 Grootgeword met ouer persoon in huishouding	Faktor 4 Kwalifikasie	Faktor 5 Voltooid module in gerontol- ogie	Faktor 6 Werk tans eksklusief met ouer persone	Faktor 7 Oorweeg om eksklusief met ouer persone te werk	Faktor 8 Provinsie waar respondent werk	Faktor 9 Taak- omskrywing
Oorhoofse kennis	0.02*			0.03*					0.03*
Kennis: Positiewe vooroordeel			0.02*						
Kennis: Negatiewe vooroordeel									
Houding: Oorhoofse telling						0.04*			
Houding: Antilokusie						0.04*			
Houding: Diskriminasie									
Houding: Vermyding									

* $p < .05$

4.4 Verskille tussen faktore en gemiddelde van elke skaal/subskaal

TABEL 3: Onafhanklike T-toets

	<i>N</i>	\bar{x}	<i>s</i>	<i>t</i>	Grade van vryheid (gvv)	<i>p</i>
Faktor 3: Grootgeword met ouer persoon in huishouding						
Kennis: Positiewe vooordeel						
Ja	28	3.4	1.3	-2.3	59	0.02*
Nee	33	4.3	1.5			
Faktor 6: Werk tans eksklusief met ouer persone						
Houding: Oorhoofse Telling						
Ja	15	86.1	9.2	2.0	59	0.04*
Nee	46	79.1	12.2			
Houding: Antilokusie						
Ja	15	28.1	5.2	2.0	59	0.04*
Nee	46	24.4	6.3			

* $p < 0.05$

Met betrekking tot “Grootgeword met ouer persone in die huishouding” (sien Tabel 3) is bevind dat respondente wat nie met ’n ouer persoon in die huishouding grootgeword het nie ($\bar{x}=4.3$; $s=1.5$), eerder ’n positiewe vooroordeel teenoor ouer persone openbaar as diegene wat wel met ouer persone grootgeword het ($\bar{x}=3.4$; $s=1.3$), $t(59)=-2.3$, $p=0.02$.

Die studie het bevind dat respondente wat tans eksklusief met ouer persone werk ’n hoër negatiewe houding/ouderdomsdiskriminasie teenoor ouer persone openbaar ($\bar{x}=86.1$; $s=9.2$) as diegene wat nie eksklusief met ouer persone werk nie ($\bar{x}=79.1$; $s=12.2$), $t(59)=2.0$, $p=0.04$. ’n Soortgelyke bevinding geld vir antilokusie. Respondente wat tans eksklusief met ouer persone werk ($\bar{x}=28.1$; $s=5.2$) het hoër gemeet op dié subskaal as diegene wat nie eksklusief met ouer persone werk nie ($\bar{x}=24.4$; $s=6.3$), $t(59)=2.0$, $p=0.04$.

Die respondente is op grond van ouderdom in drie groepe verdeel, naamlik jong volwassenes (18-39 jaar), middeljarige volwassenes (40-59 jaar) en ouer persone (60 jaar en ouer). Soos aangedui in Tabel 4, het “Ouderdomsgroep” ’n beduidende impak gehad op respondente se oorhoofse kennis van veroudering, $F(2, 57)=4.1$, $p=0.02$. Die Bonferroni-toets het spesifiek uitgewys dat jong volwassenes ($\bar{x}=9$; $s=2.5$) ’n swakker oorhoofse kennis het as ouer persone ($\bar{x}=11.9$; $s=1.1$). ’n Soortgelyke bevinding toon dat respondente in middeljarige volwassenheid ($\bar{x}=9.6$; $s=2.4$) eweneens ’n swakker oorhoofse kennis het as ouer persone ($\bar{x}=11.9$; $s=1.1$).

TABEL 4: Eenrigting ANOVA

Skaal/subskaal	ANOVA			Bonferroni post hoc (<i>p</i>)
	gmv	<i>F</i>	<i>p</i> -waarde	
Kennis: Oorhoofse kennis	2,57	4.1	0.02*	Faktor 1: <u>Ouderdomsgroep</u> Jong volwassenes – Ouer persone (0.02*) Middel volwassenes – Ouer persone (0.08)
	2,59	3.7	0.03*	Faktor 4: <u>Kwalifikasie</u> Diploma/B-graad – Nagraadse kwalifikasie (0.07) Hoër Sertifikaat as Maatskaplike Hulpwerker – Nagraadse kwalifikasie (0.06)
	2,59	3.8	0.03*	Faktor 9: <u>Taakoms krywing</u> Maatskaplike hulpwerker – Bestuurder (0.03*)

* $p < .05$

Respondente is op grond van kwalifikasie in drie groepe verdeel, naamlik Hoër Sertifikaat in Maatskaplike Hulpwerk, Diploma/B-graad in Maatskaplike Werk en Nagraadse kwalifikasie in Maatskaplike Werk. “Kwalifikasie” het ’n beduidende impak op respondente se oorhoofse kennis gehad, $F(2, 59)=3.7$, $p=0.03$. Bonferroni het die volgende verskille uitgewys: respondente met die basiese opleiding van ’n Diploma/B-graad het ’n swakker “oorhoofse kennis” ($\bar{x}=9.3$; $s=2,3$) as diegene met ’n nagraadse kwalifikasie ($\bar{x}=11.2$; $s=3.1$). Daar is voorts bevind dat respondente wat as maatskaplike hulpwerkers gekwalifiseer het oor ’n swakker “oorhoofse kennis” beskik ($\bar{x}=7.8$; $s=2.2$) as respondente met ’n nagraadse kwalifikasie ($\bar{x}=11.2$; $s=3.1$).

Respondente se taakoms krywing is in drie groepe verdeel, naamlik maatskaplike hulpwerker, maatskaplike werker en bestuurder. “Taakoms krywing” het ’n beduidende impak gehad op respondente se “oorhoofse kennis”, $F(2, 59)=3.8$, $p=0.03$. Bonferroni het aangetoon dat maatskaplike hulpwerkers se “oorhoofse kennis” ($\bar{x}=7.2$; $s=2.3$) swakker as dié van bestuurders ($\bar{x}=10.6$; $s=2.6$) was.

5. Bespreking

Gebaseer op die profiel van die respondente, bied hierdie studie hoofsaaklik 'n blik op vroulike persone in hul middeljare, met gemiddeld 15 jaar ondervinding as maatskaplike werkers en praktiserend in gesinsgesentreerde dienste se kennis van en houding teenoor ouer persone.

Volgens die FAQ1 is die respondente se oorhoofse kennis van veroudering swak, terwyl foutiewe antwoorde meer na negatiewe vooroordeel geneig het. Dié resultate stem grootliks ooreen met 'n soortgelyke studie onder Suid-Afrikaanse maatskaplikewerkstudente (Geyer & Louw, 2020:9). Respondente het hoofsaaklik in stedelike en semistedelike gebiede grootgeword met net minder as die helfte met 'n ouer persoon in die huishouding. Vanuit die moderniseringsteorie beskou, mag dit verklaar waarom die meerderheid respondente nie met 'n ouer persoon in die huishouding grootgeword het nie (Chow & Bai, 2011:802). Swak oorhoofse kennis van veroudering mag enersyds daarop dui dat praktisyns in gesinsgesentreerde dienste (die meerderheid in hierdie studie) nie noodwendig oor kennis van ouer persone beskik nie. Hierdie aspek is kommerwekkend indien in gedagte gehou word dat hierdie praktisyns dikwels dienste lewer aan grootouers wat as pleegouers vir kleinkinders optree (Noyoo, 2017:114). Andersyds mag swak oorhoofse kennis daarop dui dat die module(s) in gerontologie waaraan sowat 53.3% blootgestel is daarin gefaal het om toepaslike kennis vas te lê. Die swak kennis van die respondente met betrekking tot die maatskaplike faktore van veroudering, heelwat beter kennis van biologiese faktore van veroudering, asook die verskeidenheid wanopvattinge wat bestaan het, is 'n insiggewende bevinding, veral gegewe die aard van die respondente se beroep. Nietemin is soortgelyke bevindinge deur Wang, Chonody en Kruse (2013:435) in 'n Amerikaanse studie onder maatskaplikewerkakademië waargeneem. In hierdie studie het die ANOVA geen beduidende impak van “voltooide module in gerontologie” op enige skaal/subskaal aangedui nie. Dit laat 'n vraag betreffende die aard en inhoud van gerontologiese opleiding ontstaan en behoort in die toekoms verken te word. 'n Verrassende bevinding in hierdie studie was dat die onafhanklike T-toets geen impak van “Werk tans eksklusief met ouer persone” op enige skaal/subskaal van kennis uitgewys het nie. Hierdie bevinding was in teenstelling met die eerste outeur se verwagting dat MW/Hs werksaam in gerontologiese kontekste oor 'n beduidende beter kennis van veroudering sou beskik.

Vanuit die beskrywende statistiek blyk dit dat ouderdomsdiskriminasie, antilokusie en vermyding laag gemeet het, wat beskou word as 'n unieke bevinding aangesien die respondente 'n swak kennis oor veroudering getoon het. Vorige navorsingsresultate gerapporteer in 'n sistematiese analise van 22 internasionale studies onder maatskaplikewerkstudente, het aangetoon dat swak kennis van veroudering dikwels geassosieer word met hoë metings van ouderdomsdiskriminasie (Baik & Davitt, 2022:179). Voorts staan hierdie studie se bevinding in kontras met 'n vorige Suid-Afrikaanse studie onder mediese praktisyns waarin ouderdomsdiskriminasie hoog gemeet het (Ntusi & Ferreira, 2004:601). Hetsy in 'n persoonlike of professionele hoedanigheid, het die respondente daaglik of weeklik kontak met ouer persone gehad. Verskeie studies het bevind dat gereelde kontak met ouer persone ouderdomsdiskriminasie teëwerk (Baik & Davitt, 2022:179; Wang & Chonody, 2013:169). Respondente van hierdie studie wat eksklusief met ouer persone werk, het beduidend hoër gemeet in ouderdomsdiskriminasie en antilokusie. Nietemin, die bevinding is nie uniek nie en stem ooreen met 'n sistematiese en meta-analise van 53 internasionale studies onder hulpverleningsprofessies (Martínez-Arnau, López-Hernández, Castellano-Rioja, Botella-Navas & Pérez-Ros, 2022:12). Twee hipoteses word hier voorgedra. Die bevindinge mag enersyds daarop dui dat praktisyns wat daaglik met ouer persone werk 'n meer realistiese benadering in die beant-

woording van die FSA gevolg het, of mag selfs heenwys na beroepsuitbranding. Andersyds sou modernisering in Suid-Afrika en die waarskynlike beter kwalifikasies van die praktisyns in verhouding tot die meerderheid ouer persone in die land, 'n verdere moontlike rede vir dié bevinding kon wees (vgl. Lynott & Lynott, 1996:752). Desnieteenstaande moet hierdie hipoteses in toekomstige studies getoets word. Vorige studies het bevind dat 'n gebrek in belangstelling om met ouer persone te werk, dikwels geassosieer word met negatiewer houdings teenoor ouer persone (Even-Zohar & Werner, 2020:127; Webb, Chonody, Ranzijn, Bryan & Owen, 2016:418). In hierdie studie blyk die resultate die teenoorgestelde aan te dui. Ofskoon ouderdomsdiskriminasie laag gemeet het, het slegs 37.7% respondente aangedui dat hulle dit sal oorweeg om eksklusief met ouer persone te werk.

6. Tekortkominge en aanbevelings

Hierdie studie het enkele tekortkominge. Eerstens is die opname onder praktisyns verbonde aan een private welsynsorganisasie gedoen, terwyl 'n beperkte aantal maatskaplike hulpwerkers betrokke was. Nietemin is dit die eerste studie van dié aard en die respondente was oor vyf van Suid-Afrika se provinsies versprei. Tweedens het minder as 50 persent van die totale populasie die aanlyn vraelys beantwoord. Dit mag wees weens die feit dat dit nie moontlik was om die vraelys in harde kopieë te voltooi nie. Derdens is die studie beperk tot Suid-Afrika. Vierdens is die studie tot die konstrakte wat deur die twee gestandaardiseerde instrumente verken is beperk, asook die gepaardgaande modernistiese interpretasie daarvan ooreenkomstig die moderniseringsteorie. By implikasie word ander moontlike perspektiewe op die praktisyns se kennis van en houding teenoor ouer persone uitgesluit. Hoewel die bevinding van die studie nie veralgemeen kan word nie, lewer die studie bevindinge wat vir beroepsrade, hoër onderwysinstellings, staatsdepartemente en werkgewers van waarde mag wees vir beleidsformulering en om praktisyns deur VPO hier te lande, in die res van Afrika en die ontwikkelende wêreld in die globale suide te begelei tot effektiewe gerontologiese dienste.

6.1 *Aanbevelings vir voortgesette professionele ontwikkeling*

Geregistreerde maatskaplike werkers moet elke jaar ten minste 20 VPO-punte behaal (of 40 versprei oor twee jaar) en geregistreerde maatskaplike hulpwerkers 10 punte (20 oor twee jaar) (SACSSP, 2021:8). Die beleid van die SARMDDB maak voorsiening vir 'n verskeidenheid groep en individuele aktiwiteite waarvan die puntetoekenning tussen twee en twintig wissel (SACSSP, 2021:10-14). Voorts voer alle MW/Hs hul take uit onder 'n supervisor/toesighouer. Beide VPO en supervisie bied 'n bekende konteks waarbinne gerontologie/maatskaplike dienste aan ouer persone hanteer kan word. Uiteraard sal die diensveld van MW/Hs bepaal welke omvang die fokus op gerontologie moet wees. In aansluiting by genoemde beleid en supervisie word enkele aanbevelings gedoen om MW/Hs se kennis van en houding teenoor ouer persone te verbeter.

6.1.1 *Kennis van ouer persone*

Die literatuur is dit eens dat uiteenlopende onderrig- en leeraktiwiteite aangewend kan word om praktisyns se kennis van ouer persone en veroudering te verbeter (cf. Chonody, 2015:882; Even-Zohar & Werner, 2020:128; Goel, 2019:836; Martínez-Arnau *et al.*, 2022:7,12). Binne die werkplek kan praktisyns se kennis van die verskillende aspekte van veroudering verbeter

word deur lede van die multiprofessionele span uit te nooi om deskundige lesings aan te bied wat fokus op die biologiese, maatskaplike, sielkundige en geestelike aspekte van veroudering. Opleiding in toepaslike beleid, wetgewing en protokol kan bydra tot voldoende kennis oor gerontologiese dienste. Kennis en toepaslike vaardighede het die potensiaal om by te dra tot verbeterde gerontologiese dienste. In hierdie verband kan werkswinkels oorweeg word om spesifieke kennis en unieke vaardighede in gerontologie op te skerp. In gevalle van knap begrotings kan supervisors dit oorweeg om literatuur onder MW/Hs te versprei en verskillende aspekte van kennis tydens groepsupervisie te bespreek. Ouer persone, as diensgebruikers, kan ook na groepsupervisie genooi word, waar leer op grond van intergeneratiewe kontak tussen praktisyns en ouer persone in 'n gekontroleerde en veilige ruimte kan plaasvind. Wanopvattinge oor ouer persone kan deur spelifiëring (d.i. “gamification”) hanteer word, bv. om praktisyns bloot te stel aan 'n vasvrawdstryd sonder rekenaars en slimfone. Kuns kan aangewend word om wanopvattinge deur collage of fotostem uit te beeld, gevolg deur besprekings om die kennisbasis te versterk. Hoër onderwysinstellings het eweneens 'n verantwoordelikheid om MW/Hs se kennis aangaande ouer persone op te skerp. Benewens die opleiding van voorgraadse studente, kan aandag geskenk word aan die ontwikkeling en aanbieding van bekostigbare kortkursusse. Die Covid-19-pandemie het die voordele van aanlyn leer uitgewys. As sodanig, kan gratis professionele ontwikkeling (PODs) ontwerp word waar praktisyns teen hul eie pas 'n kursus voltooi en na afloop van 'n aanlyn toets/werksopdrag, 'n sertifikaat ontvang. Daarbenewens is daar uiteraard ook die opsie (en noodsaaklikheid) om praktisyns vir nagraadse studie in gerontologie te werf en deur navorsingsprojekte plaaslike gerontologiese kennis uit te bou.

6.1.2 *Houding teenoor ouer persone*

Empiriese navorsing toon dat toepaslike kennis van ouer persone en veroudering bydra tot 'n empatiese en toepaslike houding teenoor hierdie persone (Even-Zohar & Werner, 2020:126; Webb *et al.*, 2016:405). 'n Gepaste houding van MW/Hs teenoor ouer persone kan gevestig word deur middel van beide die opvoedkundige en ondersteunende funksies van supervisie (Engelbrecht, 2019:159). Ouer persone kan aan praktisyns vir dienste toegewys word en leemtes in hul kennis en houding kan tydens supervisiegesprekke hanteer word (Chonody, 2015:876). Tydens supervisie behoort daar spesifiek besin te word oor die dienste gelewer en verslagskrywing en sorg moet gedra word dat geen antilokusie of ouderdomsdiskriminasie deurskemer nie. Supervisie kan ook aangewend word om wanopvattinge en teenoordrag te hanteer wat tot 'n negatiewe houding teenoor ouer persone kan lei. Dokumentêre rolprente, films of kort video's wat fokus op ouer persone en hul unieke uitdagings kan tydens groepsupervisie vertoon word as basis vir 'n gesprek om insigontwikkeling en die aanleer van toepaslike houdings te fasiliteer (Goel, 2019:837). Kreatiewe aktiwiteite soos rollespel kan eweneens aangewend word om toepaslike houdings teenoor ouer persone te vestig (Chonody, 2015:876).

6.2 *Aanbevelings vir toekomstige studies*

Toekomstige studies in gerontologie wat 'n groter aantal praktisyns verbonde aan beide private en openbare instellings betrek, moet oorweeg word. Daar moet veral meer maatskaplike hulpwerkers in die steekproef ingesluit word. Longitudinale studies ten einde verandering oor tyd te monitor, kan die waarde van deursnitopnames aanvul. Terselfdertyd is eksperimentele

navorsingsontwerpe, wat die effektiwiteit van spesifieke VPOs bepaal, onontbeerlik. Daar is reeds 'n opname onder maatskaplikewerkstudente in Suid-Afrika gedoen. Ter wille van 'n holistiese beeld behoort 'n toekomstige opname te fokus op die kennis van en houding teenoor ouer persone van akademië verantwoordelik vir die opleiding van MW/Hs. Daarbenewens behoort sodanige opnameprosedures met kwalitatiewe navorsing aangevul te word om indiepte en konteksspesifieke data in te samel met betrekking tot studente, praktisyne en akademië in maatskaplike diensberoep se kennis van en houding teenoor ouer persone.

BIBLIOGRAFIE

- Aboderin, I. 2004. Modernisation and ageing theory revisited: current explanations of recent developing world and historical western shifts in material family support for older people. *Aging & Society*, 24:29-50. doi: 10.1017/S0144686X03001521.
- Adler, ES & Clark, R. 2015. *An invitation to social research: how it's done*. (5th ed.). Stamford, CT: Cengage Learning.
- Babbie, E. 2017. *The basics of social research*. (7th ed.). Boston, MA: Cengage Learning.
- Baik, S & Davitt, JK. 2022. Factors associated with attitudes toward older adults in social work students: a systematic review. *Journal of Gerontological Social Work*, 65(2):168-187. doi: <https://doi.org/10.1080/01634372.2021.1944946>.
- Chonody, JM. 2015. Addressing ageism in students: a systematic review of the pedagogical intervention literature. *Educational Gerontology*, 41(12):859-887. doi: <http://dx.org.10.1080/03601277.2015.1059139>.
- Chonody, JM, Webb, SN, Ranzijn, R & Bryan, J. 2014. Working with older adults: predictors of attitudes towards ageing in Psychology and Social Work students, faculty and practitioners. *Australian Psychologist*, 49:374-383. doi:10.1111/ap.12056.
- Chow, N & Bai, X. 2011. Modernization and its impact on Chinese older people's perception of their own image and status. *International Social Work*, 54(6): 800-815. doi: 10.1177/0020872811406458.
- Critical shortage of social workers in South Africa – here's how much they get paid. *BusinessTech*. <https://businesstech.co.za/news/government/617521/critical-shortage-of-social-workers-in-south-africa-heres-how-much-they-get-paid/> [5 September 2022].
- Department of Social Development. 2013. *Framework for social welfare services*. Pretoria: Department of Social Development.
- DuBois, B & Miley, KK. 2019. *Social work: an empowering profession*. (9th ed.). Boston: Pearson Education.
- Engelbrecht, LK. 2019. Fundamental aspects of supervision. In Engelbrecht (ed.). *Management and supervision of social workers: issues and challenges within a social development paradigm*. (2nd ed.). Hampshire: Cengage Learning, pp. 150-173.
- Even-Zohar, A & Werner, S. 2020. The effect of educational interventions on willingness to work with older adults: a comparison of students of social work and health professions. *Journal of Gerontological Social Work*, 63(1-2):114-132. doi: <https://doi.org/10.1080/01634372.2020.1712511>.
- Fakier, K & Ehmke, E. 2014. *Socio-economic insecurity in emerging economies. Building new spaces*. New York, NY: Routledge.
- Field, A. 2013. *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. (4th ed.). London, UK: Sage.
- Fraboni, M, Saltstone, R & Hughes, S. 1990. The Fraboni scale of ageism (FSA): an attempt at a more precise measure of ageism. *Canadian Journal on Aging*, 9(1):56-66.
- Gellis, ZD, Sherman, S & Lawrance, F. 2003. First year graduate social work students' knowledge of and attitude toward older adults. *Educational Gerontology*, 29(1):1-16. doi: <http://dx.org.10.1080/713844235>.
- Geyer, S & Louw, L. 2020. Generation Z undergraduate social work students' knowledge of and attitudes towards older persons: implications for professional training. *Journal of Gerontological Social Work*, 63(1&2):92-113. doi: <http://dx.doi.org/10.1080/01634372.2020.1716428>.

- Goel, K. 2019. Teaching pedagogies enhancing social work students' perceptions and attitudes toward older age in an undergraduate course on working with older people. *Social Work Education*, 38(7):834-345. doi: <https://doi.org/10.1080/02615479.2019.1595568>.
- Harris, DK, Changas, PS & Palmore, EB. 1996. Palmore's first facts on aging quiz in a multiple-choice format. *Educational Gerontology*, 22(6):575-589. doi: <http://dx.doi.org/10.1080/0360127960220605>.
- Lin, X & Bryant, C. 2009. Students' attitudes toward older people: a cross-cultural comparison. *Journal of Intergenerational Relationships*, 7(4):411-424. doi: 10.1080/15350770903285320.
- Lombard, A & Kruger, E. 2009. Older persons: the case of South Africa. *Ageing International*, 34(3):119-135. doi: 10.1007/s12126-009-9044-5.
- Lynott, RJ & Lynott, PP. 1996. Tracing the course of theoretical development in the Sociology of Aging. *The Gerontologist*, 36(6):749-760.
- Martínez-Arnau, F, López-Hernández, L, Castellano-Rioja, E, Botella-Navas, M & Pérez-Ros, P. 2022. Interventions to improve attitudes toward older people in undergraduate health and social sciences students: a systematic and meta-analysis. *Nurse Education Today*, 110(105269):1-16. doi: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105269>.
- McInnis-Dittrich, K. 2020. *Social work with older adults*. (5th ed.). Hoboken, NJ: Pearson Education.
- Moody, HR & Sasser, JR. 2012. *Aging: concepts and controversies*. (7th ed.). Los Angeles: Sage.
- Ntusi, N & Ferreira, M. 2004. Medical practitioners' attitudes towards older patients. *South African Medical Journal*, 94(8):600-601.
- Noyoo, N. 2017. Reflecting on the human rights of older persons in South Africa. *Journal of Human Rights and Social Work*, 2:108-116. doi: <https://doi.org/10.1007/s41134-017-0039-y>.
- Older Persons Act 13 of 2006. (Published in the *Government Gazette*, No. 29346, Vol. 497. Cape Town: Government Printer).
- Patel, L. 2015. *Social welfare and social development*. (2nd ed.). Cape Town: Oxford University Press Southern Africa.
- Schultz, P. 2015. Fields of social practice. In Schenck (ed.). *Introduction to social work in the South African context*. Cape Town: Oxford University Press Southern Africa, pp. 167-194.
- Social Service Professions Act 110 of 1978. (Published in the *Government Gazette*, No. 34020. Pretoria: Government Printer).
- South African Council for Social Service Professions. n.d. *Policy guidelines for course of conduct, Code of ethics and the rules for social workers*. Pretoria: SACSSP.
- South African Council for Social Service Professions. 2021. *Policy on continuing professional development (CPD) for social workers and social auxiliary workers (revised)*. Pretoria: SACSSP.
- Statistics South Africa. 2023. *Incidence of long-term unemployment among women is higher than the national average*. <https://www.statssa.gov.za/?p=16113> [29 March 2023].
- Statistics South Africa. 2022. *60.6 million people in South Africa*. <https://www.statssa.gov.za/?p=15601> [29 March 2023].
- Strydom, H & Roestenburg, WJH. 2021. Ethical conduct in research with human participants. In Fouché, Strydom & Roestenburg (eds). *Research at grass roots: for the social sciences and human service professions*. Pretoria: Van Schaik, pp. 117-136.
- United Nations. 2002. *Political Declaration and Madrid International Plan of Action on Ageing*. New York, NY: United Nations.
- Wang, D & Chonody, J. 2013. Social workers' attitudes toward older adults: a review of the literature. *Journal of Social Work Education*, 49(1):150-172. doi: 10.1080/10437797.2013.755104.
- Wang, DS, Chonody, JM & Krase, K. 2013. Social work faculty's knowledge of aging: results from a national sample. *Educational Gerontology*, 39(6):428-440. doi: <http://dx.doi.org/10.1080/03601277.2012.701128>.
- Webb, S, Chonody, J, Ranzijn, R, Bryan, J & Owen, M. 2016. A qualitative investigation of gerontological practice: the views of social work and psychology students, faculty, and practitioners. *Gerontology & Geriatrics Education*, 37(4):402-422. doi: 10.1080/02701960.2015.1009054.
- Weinbach, RW & Grinnell, RM. 2015. *Statistics for social workers*. (9th ed.). Boston: Pearson Education.
- World Health Organization. 2022a. *Ageing*. https://www.who.int/health-topics/ageing#tab=tab_1 [4 September 2022].
- World Health Organization. 2022b. *UN Decade of Healthy Ageing 2021-2030*. <https://www.who.int/initiatives/decade-of-healthy-ageing> [5 September 2022].